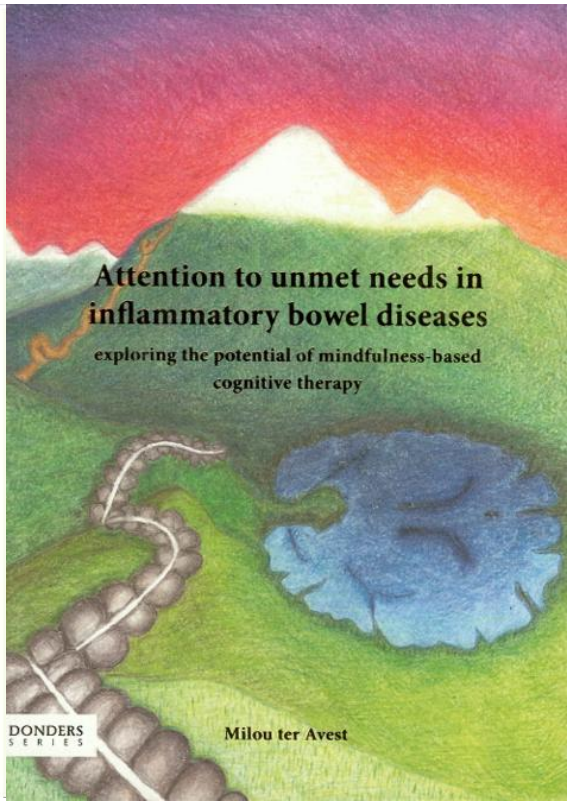

Samenvatting van het proefschrift

M. ter Avest
"Attention to unmet needs in inflammatory bowel diseases: exploring the potential of mindfulness-based cognitive therapy"

Promotiedatum: 09 november 2026
Universiteit: Radboud Universiteit

Promotores:
prof.dr. A.E.M. Speckens
prof.dr. G. Dijkstra

Copromotores:
dr. L.H.C. Nissen
dr. M.J. Huijbers

Individuen met een inflammatoire darmziekten (IBD) hebben niet alleen te maken met lichamelijke klachten, maar ervaren ook frequent klachten van angst en depressie, vermoeidheid en slaapproblemen. Deze klachten hebben een grote invloed op het dagelijks functioneren en de kwaliteit van leven van deze patiëntengroep. In dit proefschrift werd onderzocht hoe de zorg beter kan aansluiten bij de uiteenlopende behoeften van patiënten met IBD en of mindfulness-based cognitieve therapie (MBCT) een waardevolle aanvulling kan zijn op de bestaande zorg.

Het eerste deel van het proefschrift richt zich op de zorgbehoeften van patiënten met IBD. Uit een groot databaseonderzoek bleek dat de beoordeling van kwaliteit van leven verschilt naar leeftijd en geslacht.. Jongere patiënten rapporteerden vaker problemen op het gebied van mentale gezondheid, waaronder vermoeidheid en verminderde vitaliteit, terwijl bij oudere patiënten het lichamelijk functioneren een grotere rol speelde. Vrouwen rapporteerden over het algemeen een lagere kwaliteit van leven dan mannen. Daarnaast hebben we geprobeerd meer inzicht te krijgen in de beweegredenen om zorg te zoeken en in de zorgbehoeften van patiënten met ernstige vermoeidheid. Interviews lieten zien dat zowel de ernst en gevolgen van vermoeidheid als opvattingen over de klacht en beschikbare zorg van invloed zijn op de beslissing om hulp te zoeken. Ook

blijkt de zorgverlener een belangrijke rol te hebben in het zoekgedrag. Patiënten hebben uiteenlopende behoeften als het gaat om het type zorg, maar benadrukken het belang van een holistische en patiëntgerichte aanpak.

Het tweede gedeelte van het proefschrift richt zich op de toegevoegde waarde van MBCT, specifiek bij patiënten met klachten van angst en depressie. Uit onze multicenter studie bleek dat klachten van angst en depressie sterker afnamen bij patiënten die MBCT ontvingen naast de standaardzorg dan bij patiënten die alleen standaardzorg kregen. Deze effecten bleven gedurende één jaar follow-up grotendeels behouden. Daarnaast waren er aanwijzingen voor verbetering van vermoeidheid en slaap. Gebaseerd op de objectieve slaapmetingen was er een mogelijk positief effect van MBCT op de duur van diepe slaap en nam het fecale calprotectine, een marker voor darmontsteking, af in de interventiegroep. Hoewel aanvullend onderzoek nodig is, zijn deze uitkomsten interessant in het licht van een wederzijdse relatie tussen ziekteactiviteit en psychische klachten, en ook tussen ziekteactiviteit en slaap. In het vervolgonderzoek bleek uit interviews met patiënten dat de MBCT een over het algemeen een haalbare interventie is, waarbij bevorderende factoren voor deelname onder andere peer support, mogelijkheid tot online deelname en persoonlijke inzet en motivatie waren, terwijl tijdsinvestering en de impact van ziekte konden daarentegen belemmerende factoren vormen.

Dit proefschrift laat zien dat goede IBD-zorg verder moet kijken dan alleen de lichamelijke ziekteactiviteit. Persoonsgerichte aandacht voor psychologische en sociale klachten is daarbij van belang. MBCT kan daarbij een effectieve en haalbare aanvullende behandeling zijn voor patiënten met IBD en klachten van angst en depressie.